

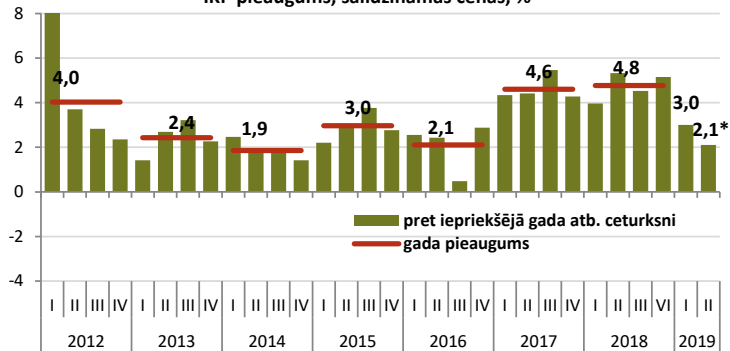
Makroekonomikas un budžeta apskats

Jūnijs 2019

Galvenie makroekonomiskie rādītāji	2016			2017		2018		Prognozes*	
	2016	2017	2018	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Iekšzemes kopprodukts (IKP), milj. eiro	25037,7	27033,1	29523,7	31401,9	33154,4				
...pieaugums faktiskajās cenās, %	2,9	8,0	9,2	6,4	5,6				
...pieaugums salīdzināmās cenās, %	2,1	4,6	4,8	3,2	2,8				
IKP deflators (gads pret gadu), %*	0,9	3,2	4,2	3,1	2,7				
Patēriņa cenu indekss (gads pret gadu), %	0,1	2,9	2,5	2,8	2,5				
Vidējā bruto mēneša darba samaksa, eiro	859	926	1004	1079	1144				
...pieaugums faktiskajās cenās, %	5,0	7,8	8,4	7,5	6,0				
...pieaugums salīdzināmās cenās, %	4,9	4,7	5,7	4,6	3,4				
Nodarbinātība, tūkst. iedzīvotāju	893,3	894,8	909,4	913,9	914,9				
...pieaugums, %	-0,3	0,2	1,6	0,5	0,1				
Bezdarba līmenis (gada vidējais), %	9,6	8,7	7,4	7,0	6,6				
Preču un pakalpojumu eksports, milj. eiro	15017,3	16515,7	17382,2	18220,1	19186,8				
...pieaugums salīdzināmās cenās, %	4,4	6,2	1,8	2,9	3,2				
Preču un pakalpojumu imports, milj. eiro	14728,3	16491,2	17564,8	17905,6	18865,3				
...pieaugums salīdzināmās cenās, %	4,4	8,9	5,1	0,9	2,8				

* Prognozes izstrādātas 2019.gada jūnijā un tiks ņemtas par pamatu Latvijas Vidēja termiņa budžeta ietvara 2020.-2022. gadam sagatavošanā

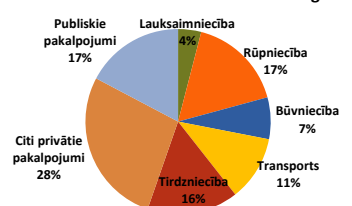
IKP pieaugums, salīdzināmās cenās, %

* IKP ātrās novērtējums

Latvijas iekšzemes kopprodukts (IKP) š.g. otrajā ceturksnī salīdzinājumā ar attiecīgo periodu pirms gada ir palielinājies par 2,1% (sezonaļi neizlīdzinātie dati), kas ir mazāk nekā pirmajā ceturksnī uzrādītie 3,0% un ir vājākais IKP pieaugums gada griezumā kopš 2016.gada trešā ceturksņa. Salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni IKP pēc sezonaļi izlīdzinātajiem datiem ir palielinājies par 0,8%. Latvijas ekonomisko izaugsmi otrajā ceturksnī pozitīvi ietekmējušas pakalpojumu nozares, tajā skaitā mazumtirdzniecība, kas gada griezumā pieaugusi par 2,5%. Savukārt Latvijas ekonomikā sāk izpausties globālās ekonomiskās izaugsmes tempu sabremzēšanās ietekme, tādējādi Latvijas ekonomisko izaugsmi šogad vairāk veicinās uz iekšējo tirgu orientētie sektori un privātā patēriņa pieaugums.

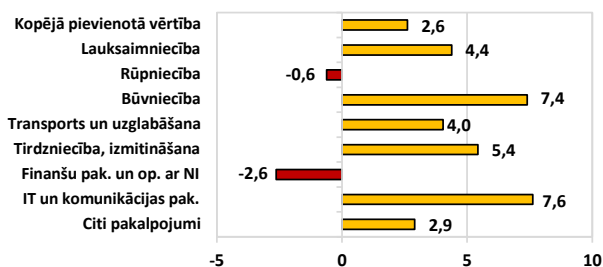
IKP
Pievienotās vērtības struktūra 2018. gadā

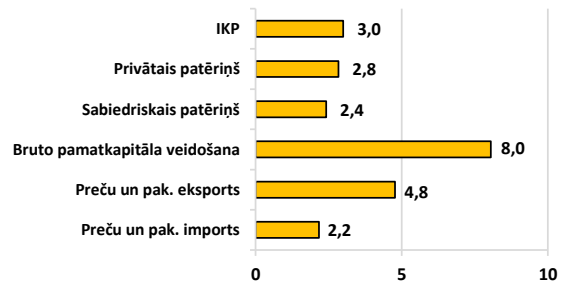
Baltijas valstu IKP pieaugums, gada izaugsme %

	III	IV	19 ^I	II
Latvija	4,5	5,1	3,0	2,1*
Lietuva	2,6	3,8	4,2	4,1*
Igaunija	4,0	4,3	4,5	n.d.a.

IKP izaugsme no nozaru un izlietojuma puses,
2019.gada 1.cet. salīdzinājumā ar 2018.gada 1.cet., %

IKP

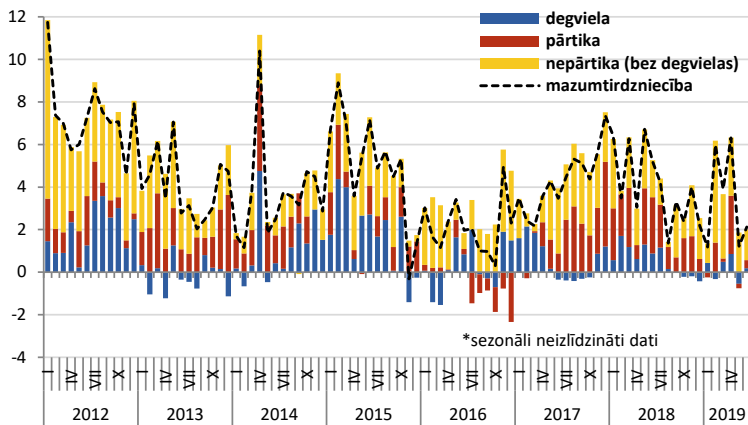

Lielāko devumu Latvijas ekonomikas izaugsmē 2019.gada pirmajā ceturksnī nodrošināja tirdzniecības (+5,4%), apstrādes rūpniecības (+5,0%) un informācijas un komunikācijas pakalpojumu nozares (+7,6%) spēcīgie pieaugumi. Labs kāpums bija arī transporta nozarē (+4,0%) un negaidīti augstu pieaugumu 7,1% apmērā sasniedza finanšu pakalpojumu nozare. Tajā pašā laikā kritums enerģētikas nozarē un nekustamā īpašuma nozarē kopējo ekonomikas izaugsmi pirmajā ceturksnī pazemināja kopumā vairāk nekā par 1,2 procentpunktiem. Arī būvniecības nozares pieaugums šogad ir kļuvis lēnāks (+7,4%), samazinoties no 21,9% pagājušajā gadā un palēninot kopējo Latvijas ekonomikas izaugsmi. No izlietojuma puses būtisks devums ekonomikas izaugsmē 2019.gada pirmajā ceturksnī bija gan privātajam patēriņam, gan investīcijām un eksportam, kamēr sabiedriskā patēriņa pieaugums bija nedaudz lēnāks. Importa apjomi salīdzinājumā ar pagājušā gada attiecīgo ceturksni pieauga tikai par 2,2%, nodrošinot pozitīvu neto eksporta devumu ekonomikas izaugsmē.

Dati: CSP, Eurostat, LR Finanšu ministrija

Mazumtirdzniecības apgrozījuma gada pieaugums pa grupām*, %

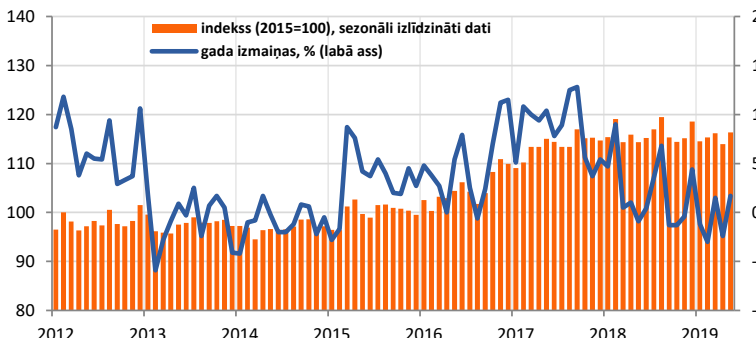
*sezonāli neizlīdzināti dati

Mazumtirdzniecība

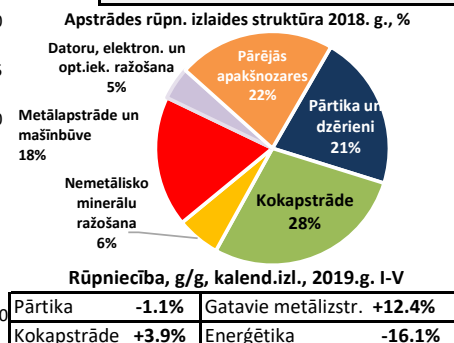
Apgrozījuma struktūra 2018.g., %	
18	40
42	
Gada pieaugumi, kalend.izl., 2019.g. I-VI	
Kopā +3,3%	Nepārtika(bez degv.) +5,7%
Pārtika +1,6%	Degviela +1,0%

Mazumtirdzniecības apgrozījums š.g. jūnijā, salīdzinot ar pagājušā gada jūniju, palielinājies par 2,1%, uzrādot nedaudz straujāku kāpumu nekā iepriekšējā mēnesī, kad mazumtirdzniecības pieaugums bija noslīdējis līdz 1,2%. Neskatoties uz joprojām labvēlīgo situāciju darba tirgū – krītošo bezdarbu un spēcīgo algu kāpumu, mazumtirdzniecības pieaugums šogad bijis visai mērens, gada pirmajā pusē tirdzniecības apjomiem augot par 3,3%. Lēnāku mazumtirdzniecības pieaugumu pēdējos mēnešos lielā mērā ietekmējusi pārtikas produktu mazumtirdzniecība, tikmēr nepārtikas preču, atskaitot degvielu, tirdzniecības apjomu kāpums saglabājas noturīgs.

Rūpniecības produkcijas izlaides apjoms

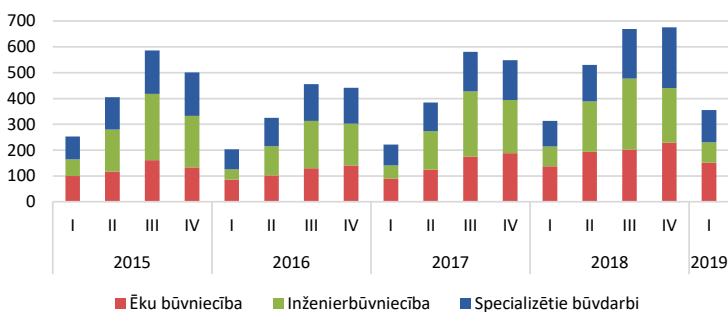

Rūpniecība

2019.gada maijā salīdzinājumā ar pērnā gada maiju kopējais rūpniecības produkcijas apjoms palielinājās par 1,7%, tajā skaitā elektroenerģijas un gāzes apgādes sektorā pirmo reizi šā gada laikā tika reģistrēts pieaugums 2,8% apjomā, apstrādes rūpniecības izlaide palielinājās par 1,7%, savukārt ieguves rūpniecības apjomi samazinājās par 3,3%. Enerģētikas sektora pieaugumu maijā veicināja koģenerācijas stacijās saražotās elektrības kāpums, tikmēr hidroelektrostaciju ražošanas apjomi joprojām saruka. Savukārt apstrādes rūpniecību pozitīvi ietekmēja metālapstrādi un mašīnbūvi veidojošās apakšnozares. Maijā izlaide palielinājās arī tekstilizstrādājumu un apģērbu ražošanā, kā arī atsevišķās citās apstrādes rūpniecības apakšnozarēs. Tajā pašā laikā izlaides kritums tika reģistrēts tādās nozīmīgās apstrādes rūpniecības apakšnozarēs kā kokrūpniecība, nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana un pārtikas rūpniecība. Kopumā š.g. piecos mēnešos rūpniecības izlaide bija par 0,6% zemāka nekā pirms gada, ko noteica 16,1% liels kritums elektroenerģijas un gāzes apgādes nozarē, savukārt apstrādes rūpniecība šajā periodā uzrādīusi izaugsmi par 4%.

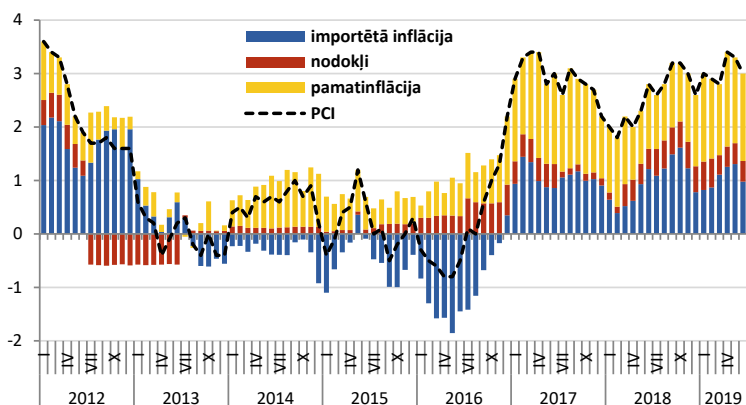
Būvniecības izlaides apjoms faktiskajās cenās, milj. eiro

Būvniecība

Būvniecības sektora izlaide faktiskajās cenās 2019.gada pirmajā ceturksnī salīdzinājumā ar attiecīgo ceturksni pirms gada palielinājās par 13,5%. Tas ir diezgan spēcīgs pieaugums, tomēr ievērojami vājāks nekā pērn, ko noteica iepriekšējā gada augstā bāze. Sektora izaugsmi pirmajā ceturksnī visvairāk noteica specializēto būvdarbu kāpums par 26,5%, īpaši elektroinstalācijas ierīkošana, cauruļvadu uzstādīšana u.c. līdzīgas darbības. Ēku būvniecība pirmajā ceturksnī palielinājās par 10,2%, savukārt inženierbūvniecības kāpums veidoja tikai 2,4%. Š.g. pirmajā ceturksnī izsniegtajās būvatļaujās paredzamā platība uzrādīja ievērojamu pieaugumu - par 58,7%, kas liecina par sektora turpmāko izaugsmi.

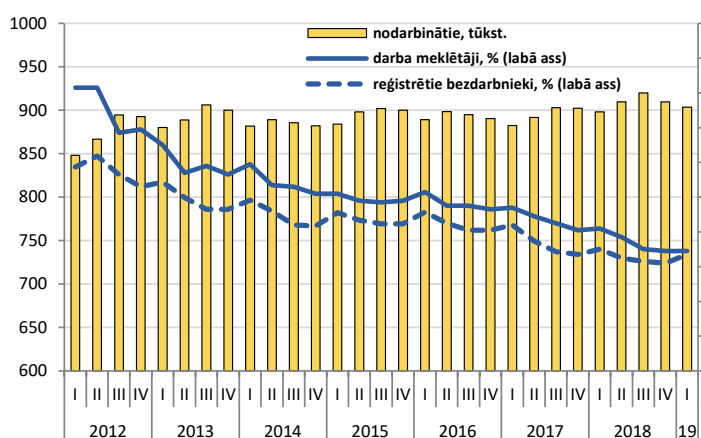
Gada inflācija sadalījumā pa avotiem, %

Inflācija

2019. gada jūnijā salīdzinājumā ar maiju patēriņa cenas Latvijā palielinājās par 0,3%, ko pārsvarā radīja sezonāls cenu kāpums precēm un pakalpojumiem, pēc kurām pieaug pieprasījums tieši vasaras sezonā, piemēram, atpūtas un pasažieru pārvadājumu pakalpojumiem, kā arī jaunās ražas dārzeņiem. Savukārt gada griezumā patēriņa cenas augušas par 3,0%, ko visbūtiskāk ietekmēja pārtikas un bezalkoholisko dzērienu cenu kāpums par 4,1%. Jūnijā turpinājās komunālo pakalpojumu cenu pieaugums - gāze sadārdzinājās par 20%, atkritumu savākšana bija par 16,1% dārgāka nekā pērnā gada jūnijā, elektroenerģijas pakalpojumi - par 7,5%. Š.g. pirmajā pusgadā kopumā patēriņa cenas bija par 3,1% augstākas nekā pērnā gada attiecīgajā periodā.

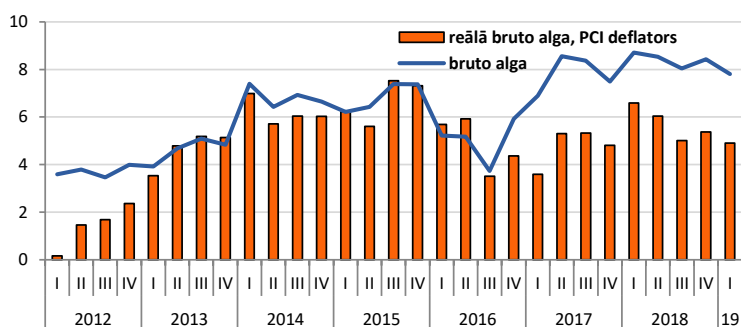
Bezdarba līmenis, % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem

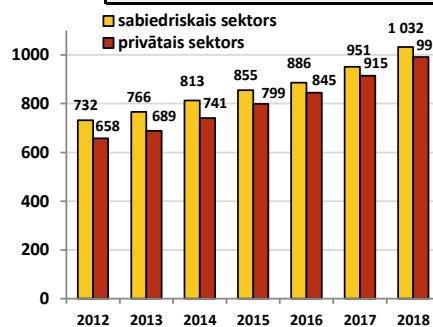
Nodarbinātība

Saglabājoties stabilai ekonomikas izaugsmei, tautsaimniecībā nodarbināto iedzīvotāju skaits 2019.gada pirmajā ceturksnī, salīdzinot ar attiecīgo ceturksni pirms gada, palielinājās par 0,6% līdz 903,4 tūkstošiem. Pieaugums gan bija nedaudz zemāks nekā pērn, kad 2018.gadā kopā nodarbināto skaits bija audzis par 1,6%. Statistika par aizņemtajām darba vietām rāda, ka pirmā ceturkšņa beigās, salīdzinot ar attiecīgo ceturksni pirms gada, darba vietu skaits visvairāk palielinājies ieguves rūpniecībā - par 7,1%, būvniecībā - par 6,8% un administratīvo pakalpojumu nozarēs - par 5,3%. Savukārt neliels darba vietu skaita samazinājums bija finanšu pakalpojumu, energoapgādes un valsts pārvaldes nozarēs. Bezdarba līmenis 2019.gada pirmajā ceturksnī, pēc darbaspēka apsekojuma datiem, samazinājās līdz 6,9% un bija par 1,3 procentpunktiem zemāks nekā attiecīgajā ceturksnī pirms gada. Reģistrētā bezdarba līmenis jūnija beigās bija 6,0% - par 0,4 procentpunktiem zemāks nekā pirms gada. Reģistrēto bezdarbnieku skaits pēdējā gada laikā samazinājies par 5,7% līdz 55,7 tūkstošiem jūnija beigās.

Algu pieaugums, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

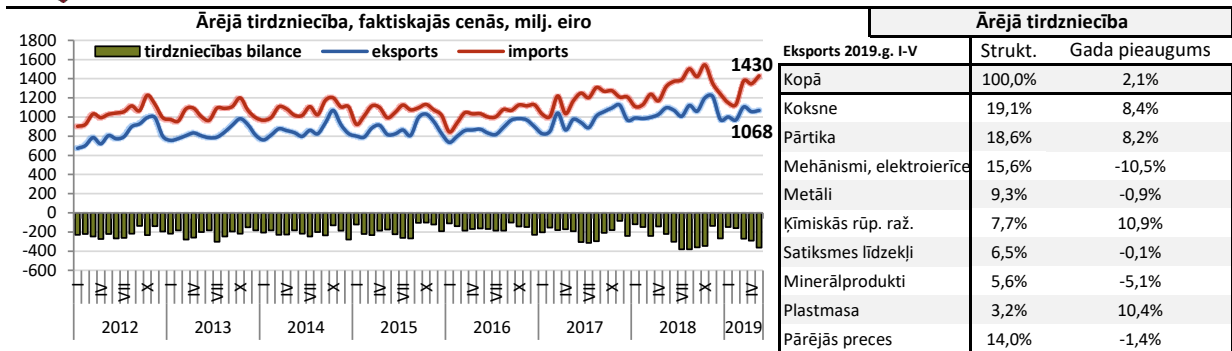

Darba samaksa, euro

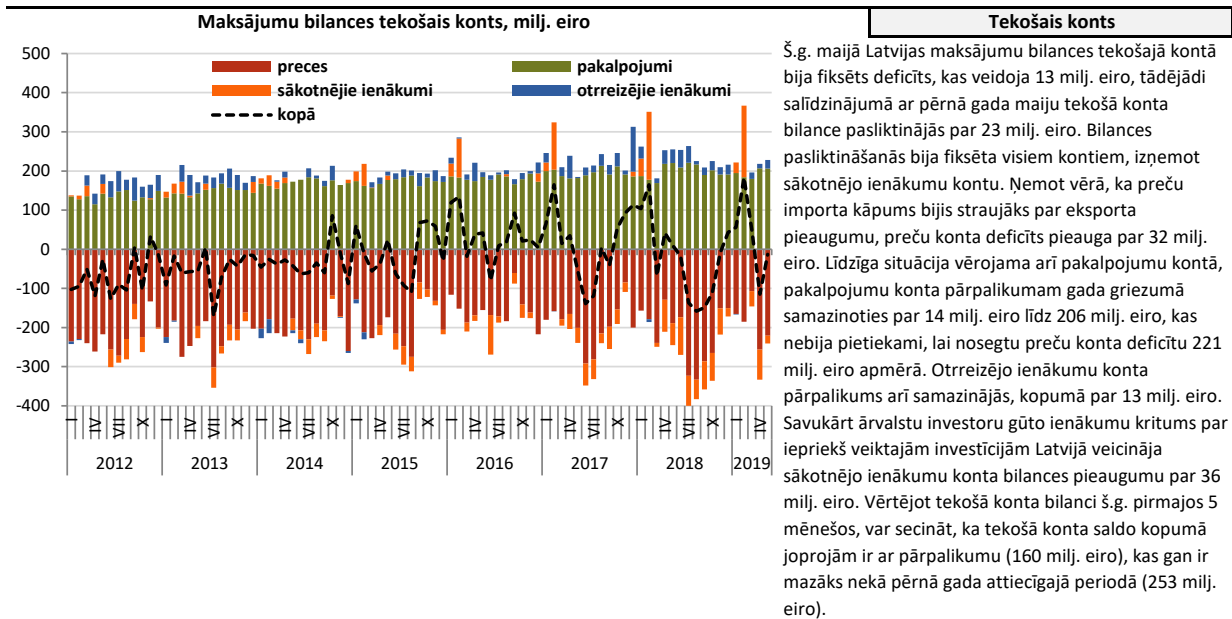

Mēneša vidējā bruto darba samaksa 2019.gada pirmajā ceturksnī, salīdzinot ar attiecīgo ceturksni pirms gada, palielinājās par 7,8% līdz 1036 euro. Tas bija nedaudz lēnāks kāpums nekā 2018.gadā, kad vidējā darba samaksa bija kāpusi par 8,4%, kad līdzās ekonomikas izaugsmei vidējās darba samaksas kāpumu ietekmēja minimālās algas paaugstinājums par 50 euro. 2019.gada pirmajā ceturksnī straujāks algu kāpums bija privātajā sektorā, pieaugot par 8,4%, kamēr sabiedriskajā sektorā vidējā alga palielinājās par 6,8%. Līdz ar šo pieaugumu vidējā bruto darba samaksa privātajā sektorā sasniedza 1038 euro, pirmo reizi pārsniedzot darba samaksu sabiedriskajā sektorā, kur tā pirmajā ceturksnī bija 1035 euro. Reālā neto darba samaksa 2019.gada pirmajā ceturksnī palielinājās par 4,6%, kas ir lēnāks pieaugums nekā 2018.gadā, kad neto algas pieaugumu vēl papildus veicināja iedzīvotāju ienākuma nodokļa samazinājums.

Dati: CSP, Eurostat, LR Finanšu ministrija, Latvijas Banka

Latvijas preču eksporta vērtība š.g. maijā bija par 2,6% zemāka nekā pagājušā gada attiecīgajā mēnesī, ko galvenokārt ietekmēja mehānismu un mehānisko ierīču eksporta samazinājums par 47,3% un to savukārt noteica turboreaktīvo dzinēju reeksporta kritums. Pirmo reizi pēdējā pusotra gada laikā samazinājās koka un koka izstrādājumu eksporta vērtība, kopumā par 7,3% salīdzinājumā ar pērnā gada maiju. Koksne ir viena no lielākajām eksporta preču grupām un samērā labi diversificēta gan izstrādājumu, gan eksporta valstu griezumā, tomēr kā negatīvs fakts jāatzīmē, ka lielākais šīs preču grupas eksporta kritums ir fiksēts uz Apvienoto Karalisti, kopumā par 25,7%. Par 17,5% samazinājās dzelzs un tērauda preču eksporta vērtība, ko pamatā noteica dzelzs atkritumu un lūžņu eksporta kritums uz Turciju. Neskatoties uz kritumu maijā, eksporta vērtība 2019.gada piecos mēnešos kopumā bija par 2,1% augstāka nekā pērnā gada attiecīgajā periodā. Lielāko pozitīvo devumu preču eksporta izaugsmē piecos mēnešos nodrošināja koka un koka izstrādājumu eksports, tā vērtībai palielinoties par 8,4%. Līdzīgs pieaugums (+8,2%) fiksēts arī lauksaimniecības un pārtikas eksportā. Nozīmīgs eksporta kāpums (+10,9%) salīdzinājumā ar pērnā gada pirmajiem pieciem mēnešiem fiksēts arī ķīmiskās rūpniecības ražojumiem, ko pamatā nodrošināja farmācijas produktu eksporta kāpums. Importa pieaugums š.g. maijā bija ievērojami straujāks par eksporta kāpumu un gada griezumā veidoja 8,6%, un pirmajos piecos mēnešos preču importa vērtība bija par 7,9% augstāka salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgajā periodu.

	Galvenie rādītāji, gada izaugsme (ja nav norādīts citādi)									
	17'I	II	III	IV	18'I	II	III	IV	19'I	II
IKP, salīdzināmās cenās, %	4,3	4,4	5,5	4,3	4,0	5,3	4,5	5,1	3,0	2,1*
IKP, faktiskās cenās, %	6,8	8,1	9,3	7,5	7,9	9,5	9,3	9,9	6,9	n.d.a.
Inflācija, %	3,2	3,1	2,9	2,6	2,0	2,4	2,9	2,9	2,9	3,3
Vidējā bruto darba samaksa, %	7,0	8,6	8,3	7,5	8,7	8,4	8,1	8,3	7,8	n.d.a.
Reālā alga, PCI deflators, %	3,8	5,5	5,4	4,9	6,7	6,0	5,2	5,4	4,9	n.d.a.
Nodarbināto skaits, %	-0,8	-0,8	0,9	1,3	1,8	2,0	1,9	0,8	0,6	n.d.a.
Bezdarbs, %	9,4	8,9	8,5	8,1	8,2	7,7	7,0	6,9	6,9	n.d.a.
Produktivitāte, %	5,1	5,2	4,5	2,9	2,2	3,3	2,6	4,3	2,4	n.d.a.
Mazumtirdzniecība, %	2,7	3,8	5,0	5,8	5,5	5,0	3,0	2,8	3,5	3,1
Rūpniecība, %	8,7	9,2	11,4	4,9	4,5	0,2	3,0	0,9	-0,8	n.d.a.
Preču eksports, %	13,7	8,3	10,4	11,8	9,2	14,7	7,9	6,3	3,6	n.d.a.
Preču imports, %	15,2	12,5	19,9	9,5	6,8	11,7	14,2	12,1	5,1	n.d.a.
Tirdzniecības bilance, milj. eiro	-537,8	-668,2	-820,5	-503,0	-507,5	-664,1	-1128,7	-748,5	-580,2	n.d.a.
Teškoais konts, % no IKP	4,1	-2,3	-2,2	3,6	3,2	0,5	-5,7	-0,9	4,2	n.d.a.

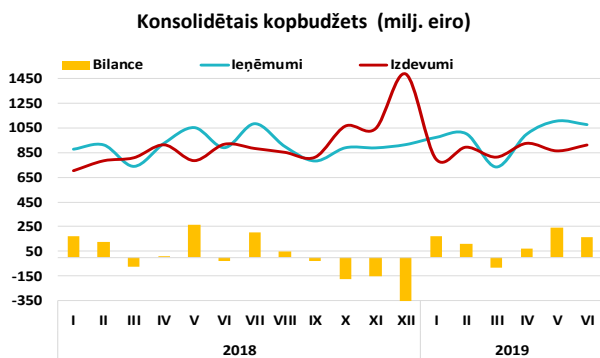
* IKP ātrās novērtējums

Dati: CSP, Eurostat, LR Finanšu ministrija, Latvijas Banka

	Kopbudžeta ieņēmumi un izdevumi (pēc naudas plūsmas metodoloģijas)				Konsolidētais kopbudžets
	2018.gada I-VI	2019.gada I-VI	2019./2018.g.	2019./2018.g.	
	izpilde, milj. eiro	izpilde, milj. eiro	izmaiņas, milj. eiro	izmaiņas, %	
KONSOLIDĒTAIS KOPBUDŽĒTS					
Ieņēmumi	5410,8	5907,0	496,1	9,2%	
Izdevumi	4933,1	5227,7	294,6	6,0%	
Finansiālā bilance	477,7	679,2	201,5		
VALSTS KONSOLIDĒTAIS BUDŽĒTS*					
Ieņēmumi	4531,0	4975,7	444,6	9,8%	
Izdevumi	4111,1	4412,6	301,5	7,3%	
Finansiālā bilance	419,9	563,0	143,1		
Valsts pamatbudžets					
Ieņēmumi	3250,7	3553,6	302,8	9,3%	
Izdevumi	2910,2	3141,7	231,5	8,0%	
Finansiālā bilance	340,6	411,9	71,3		
Valsts speciālais budžets					
Ieņēmumi	1306,7	1454,3	147,6	11,3%	
Izdevumi	1252,0	1316,2	64,2	5,1%	
Finansiālā bilance	54,7	138,0	83,4		
PAŠVALDĪBU KONSOLIDĒTAIS BUDŽĒTS**					
Ieņēmumi	1296,6	1452,3	155,6	12,0%	
Izdevumi	1238,9	1336,1	97,2	7,8%	
Finansiālā bilance	57,8	116,2	58,4		

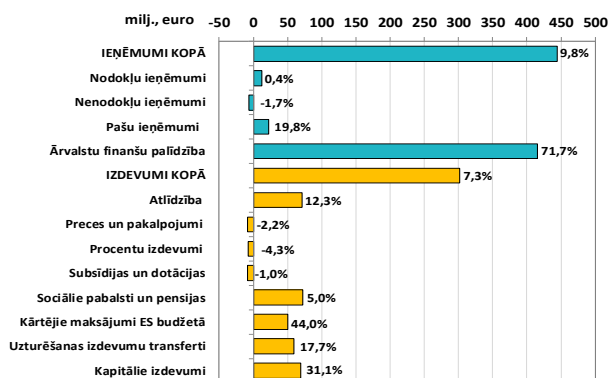
*Ieskaitot atvasinātās publiskās personas un ziedojumus, dāvinājumus

**Ieskaitot ziedojumus un dāvinājumus

Atbilstoši Valsts kases publicētajai informācijai konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi 2019.gada pirmajā pusgadā sasniedza 5907 milj. eiro, kas bija par 496,1 milj. eiro jeb 9,2% vairāk kā pērn attiecīgajā periodā. Ieņēmumu pieaugumu galvenokārt nodrošināja ārvalstu finanšu palīdzības ieņēmumu kāpums par 419 milj. eiro jeb 72,2% salīdzinājumā ar 2018. gada attiecīgo periodu, veidojot 999,6 milj. eiro. Pieaugums saistīts ar atmaksām no Eiropas Komisijas par Eiropas Reģionālās attīstības fonda un Kohēzijas fonda projektu īstenošanu iepriekšējā gadā. Kopbudžeta izdevumi pirmajā pusgadā bija par 294,6 milj. eiro jeb 6% augstāki kā pērn pirmajā pusgadā, ko veicināja kapitālo izdevumu, transfertu un atlīdzības izdevumu pieaugums. Konsolidētajā kopbudžetā veidojies 679,2 milj. eiro pārpalikums, kas bija par 201,5 milj. vairāk nekā pērnā gada attiecīgajā periodā. Pārpalikums izveidojies visos budžeta līmeņos. Pašvaldību budžetā, ievērojami palielinoties ieņēmumiem, pārpalikuma apmērs sasniedzis 116,2 milj. eiro, kas bija par 58,4 milj. eiro vairāk kā pērn pirmajā pusgadā, bet valsts speciālā budžeta pārpalikums (138 milj. eiro), pateicoties augstākiem sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumiem, bija par 83,4 milj. eiro lielāks. Savukārt, valsts pamatbudžetā, lai arī izdevumi ir auguši strauji, šā gada pirmajā pusgadā pārpalikums (411,9 milj. eiro) bija par 71,3 milj. eiro lielāks kā 2018. gada attiecīgajā periodā, ko ietekmēja ievērojams ārvalstu finanšu palīdzības ieņēmumu palielinājums.

Valsts konsolidētā budžeta ieņēmumi un izdevumi 2019.gada I-VI, salīdzinot ar 2018.gada I-VI (izmaiņas milj. eiro un %)

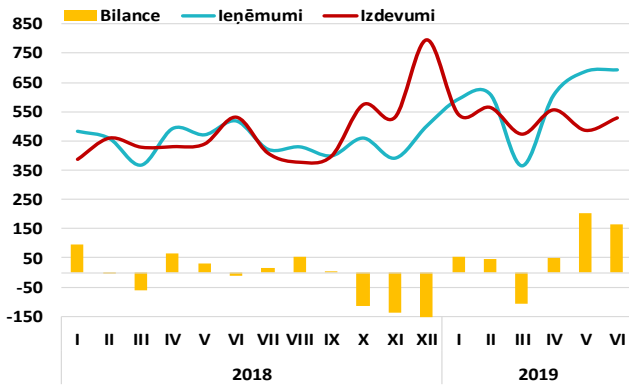

Valsts konsolidētais budžets

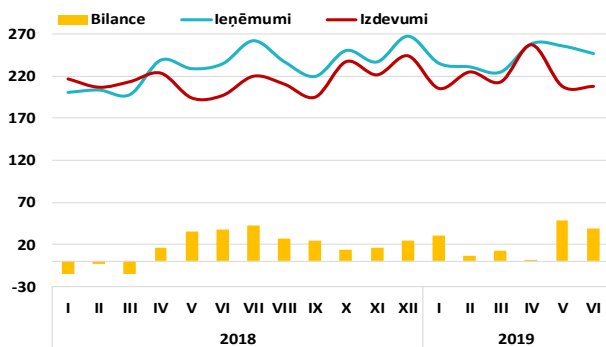
2019.gada pirmajā pusgadā valsts konsolidētajā budžetā izveidojās pārpalikums 563 milj. eiro apmērā, kas bija par 143,1 milj. eiro vairāk kā 2018.gada attiecīgajā periodā. Valsts konsolidētā budžeta ieņēmumi pirmajā pusgadā sasniedza 4975,7 milj. eiro un, salīdzinot ar 2018.gada pirmo pusgadu, ieņēmumi palielinājušies par 444,6 milj. eiro jeb 9,8%. Lielāko daļu (70%) no tiem veido nodokļu ieņēmumi 3441,3 milj. eiro apmērā, un šogad pirmajā pusē tie pieauga mēreni - par 12,7 milj. eiro jeb 0,4%. ĀFP ieņēmumi pieauga par 415,6 milj. eiro jeb 71,7%, nodrošinot valsts budžetā ieņēmumus 995,1 milj. eiro apmērā, kas skaidrojams ar atmaksām no Eiropas Komisijas par Eiropas Reģionālās attīstības fonda un Kohēzijas fonda projektu īstenošanu iepriekšējā gadā. Pirmajā pusgadā valsts budžeta ieņēmumu apmēru uzlaboja arī pašu ieņēmumi, kas, salīdzinot ar pērnā gada attiecīgo periodu, pieauguši par 22,5 milj. eiro jeb 19,8%, sasniedzot 136,2 milj. eiro. Savukārt nenodokļi 2019.gada pirmajā pusgadā iekasēti par 6,8 milj. eiro mazāk nekā pērn. Tomēr 2019.gada pusgada plāns izpildīts par 112,3% jeb 41,4 milj. eiro virs plāna. Plāna pārpile skaidrojama ar lielākiem nenodokļu ieņēmumiem no dividendēm par valsts kapitāla izmantošanu. 2019.gada pirmajā pusgadā valsts konsolidētā budžeta izdevumi pieauguši par 301,5 milj. eiro jeb 7,3%, salīdzinot ar 2018.gada atbilstošo periodu.

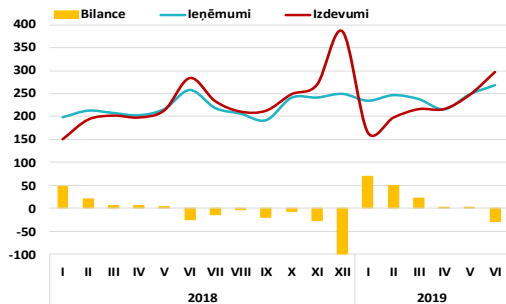
Valsts pamatbudžets (milj. eiro)

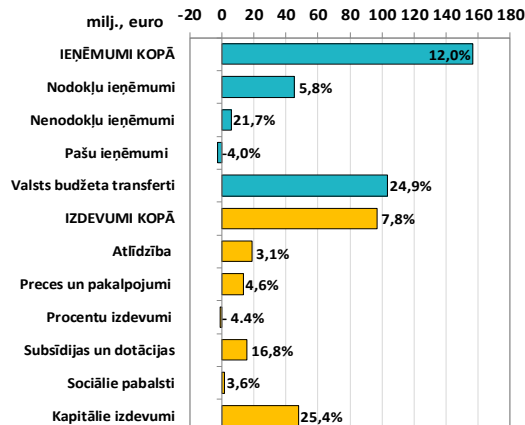
Valsts speciālais budžets (milj. eiro)

Pašvaldību konsolidētais budžets (milj. eiro)

Pašvaldību budžeta ieņēmumi un izdevumi 2019.gada I-VI, salīdzinot ar 2018.gada I-VI (milj. eiro, %)

Valsts konsolidētais budžets

Izpildes dati liecina, ka 2019.gada pirmajā pusgadā **valsts pamatbudžeta** ieņēmumi (3553,6 milj. eiro) pieauga par 302,8 milj. eiro jeb 9,3%, savukārt izdevumi (3141,7 milj. eiro) auguši par 231,5 milj. eiro jeb 8%, salīdzinot ar 2018.gada pirmo pusgadu, izveidojot pārpalikumu 411,9 milj. eiro apmērā. Izdevumu kāpumu gada pirmajā pusē ietekmēja straujāks atlīdzības, transfertu un kapitālo izdevumu pieaugums pret pērnā gadu. Izdevumi atlīdzībai 2019.gada pirmajā pusgadā (544,7 milj. eiro) bija par 60,7 milj. eiro jeb 12,5% augstāki kā pērn attiecīgajā periodā, ko veicināja izdienas pabalstu izmaksa iekšlietu un tieslietu resora amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm š.g. janvārī un februārī. Uzturēšanas izdevumu transferti (600,4 milj. eiro) pirmajā pusgadā pieauga par 69,6 milj. eiro jeb 13,1%, salīdzinot ar pērnā gadu. Vairāk nekā puse no transfertiem veikti uz pašvaldībām. Kapitālie izdevumi pirmajā pusgadā pieauguši par 68,5 milj. eiro jeb 30,6%, salīdzinot ar 2018. gada attiecīgo periodu, veidojot 292,1 milj. eiro. Kapitālo izdevumu pieaugums pamatā skaidrojams ar lielākiem izdevumiem Nacionālo bruņoto spēku tehnikas, citu pamatlīdzekļu un infrastruktūras izveidei. Gada sākumā veiktie maksājumi saistībā ar EK pieprasījumu dalībvalstīm iemaksāt lielāku iemaksu apjomu izskaidro pamatbudžeta izdevumu iemaksām ES budžetā (165,0 milj. eiro) pieaugumu sešos mēnešos par 50,4 milj. eiro jeb 44%. Jāatzīmē, ka 2019.gadā kopumā tiek prognozēts mērens iemaksu ES budžetā pieaugums.

2019.gada pirmajos sešos mēnešos **valsts speciālā budžeta** pārpalikums bija 138 milj. eiro, kas ir par 83,4 milj. eiro vairāk, salīdzinot ar pērnā gada pirmās puses pārpalikumu (54,7 milj. eiro). Ieņēmumi (1454,3 milj. eiro) šogad ievērojami auguši straujāk kā izdevumi, par 147,6 milj. eiro jeb 11,3%, ko ietekmēja vidējās apdrošināšanas iemaksu algas kāpums valstī. 2019.gada pirmajā pusgadā speciālā budžeta izdevumi (1316,2 milj. eiro) veikti par 64,2 milj. eiro jeb 5,1% lielākā apmērā nekā 2018.gada attiecīgajā periodā. Izdevumi pensijām (1020,6 milj. eiro) pieauga par 36,1 milj. eiro jeb 3,7%, salīdzinot ar 2018. gada pirmo pusgadu. Savukārt izdevumi pārējiem pabalstiem sešos mēnešos veikti 283,7 milj. eiro apmērā. Izdevumus pabalstiem vairāk ietekmē vidējās apdrošināšanas iemaksu algas pieaugums, tādējādi tie pieauguši par 28,7 milj. eiro jeb 11,3%. Tostarp izceļami slimības pabalsti, kas saistībā ar ievērojamo kāpumu pabalstu saņēmēju skaitā gan vispārējā saslimšanas gadījumā, gan slimā bērna kopšanas gadījumā, pieauga par 15,9 milj. eiro jeb 18,1%, salīdzinot ar 2018.gada pirmo pusgadu.

Pašvaldību konsolidētais budžets

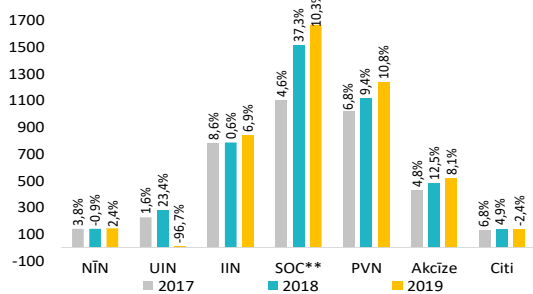
2019.gada pirmais pusgads noslēdzies ar 116,2 milj.eiro pārpalikumu pašvaldību budžetā, kas ir par 58,4 milj.eiro vairāk kā pērnā gada attiecīgajā periodā. **Pašvaldību budžeta ieņēmumi** uzrādījuši augstu pieauguma tempu un sasniedza 1452,3 milj.eiro, kas ir par 155,6 milj.eiro jeb 12% vairāk kā attiecīgajā periodā gadu iepriekš. Būtiskāko pieaugumu 103,5 milj.eiro apmērā nodrošināja valsts budžeta transferti, tostarp ES fondu projektu realizācijai, mērķdotācijām pedagogu darba algas paaugstināšanai (kas tika pārskatītas ar 2018.gada 1.septembri), kā arī speciālā dotācija pašvaldībām, kas nodrošinās, ka pašvaldību nodokļu ieņēmumi kopā ar speciālo dotāciju veidos 19,4% no plānotajiem kopbudžeta nodokļu ieņēmumiem, neieskaitot valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas valsts pamatbudžetā veselības aprūpes finansēšanai. Nodokļu ieņēmumi pieauguši par 45,2 milj.eiro jeb 5,8%. Tostarp IIN ieņēmumi šā gada pirmajā pusē pieauga par 41,3 milj.eiro, sasniedzot 674,2 milj.eiro. Jāatzīmē, ka IIN ieņēmumu izpildi ietekmē 2018.gadā ar 1.janvārī pieņemtā nodokļu reforma, kuras ietvaros pakāpeniski tiek paaugstināts neapliekamais minimums, atvieglojumi par apgādājamiem un neapliekamais minimums pensionāriem. Nekustamā īpašuma nodokļa ieņēmumi pieauguši par 3,4 milj.eiro. **Pašvaldību budžeta izdevumi** šā gada pirmajā pusē pieauguši par 97,2 milj.eiro jeb 7,8% un sasniedza 1336,1 milj.eiro. Lielāko pieaugumu nodrošināja kapitālie izdevumi, kas pieauguši par 47,8 milj.eiro jeb 25,4% pateicoties ES fondu investīcijām, kas šā gada pirmajā pusē pieaugušas par 56 milj.eiro. Izdevumi precēm un pakalpojumiem pieauguši par 13,3 milj.eiro jeb 4,6%, kur daļēji pieaugums skaidrojams ar augstākiem izdevumiem remontdarbiem un iestāžu uzturēšanas pakalpojumiem. Izdevumi atalgojumam auguši par 18,7 milj.eiro jeb 3,1%, tostarp pieaugumu nodrošināja arī pedagogu darba algas pārskatīšana ar 2018.gada 1.septembri. Subsīdijas un dotācijas pieaugušas par 15,4 milj.eiro jeb 16,8%. Pieaugumu veicināja subsīdijas komersantiem, kas nodrošina sabiedriskā transporta pakalpojumus, kuras Rīgas pilsētas pašvaldībā pieaugušas par 15,1 milj.eiro.

Nodokļu ieņēmumi					
	2018.gada I-VI izpilde, milj. eiro	2019.gada I-VI izpilde, milj. eiro	2019./2018.g. izmaiņas, milj.eiro	2019./2018.g. izmaiņas, (%)	2019.gada izpilde no perioda plāna (%)
Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi*	4212,1	4269,9	57,8	1,4%	100,9%
Kopējie nodokļu ieņēmumi	4464,8	4563,4	98,6	2,2%	100,9%
Sociālās apdrošināšanas iemaksas:	1515,0	1670,3	155,3	10,3%	103,0%
<i>Valsts speciālajā budžetā</i>	1188,7	1328,2	139,5	11,7%	103,5%
<i>Solidaritātes nodoklis</i>	33,1	0,6	-32,5	x	x
<i>Valsts fondēto pensiju shēmā</i>	252,8	289,7	37,0	14,6%	100,9%
<i>1% veselības finansēšanai pamatbudžetā</i>	40,5	47,9	7,5	18,4%	102,9%
<i>Solidaritātes nodoklis privāto pensiju shēmā</i>	-	3,9	x	x	x
Pievienotās vērtības nodoklis	1117,3	1238,2	120,9	10,8%	101,9%
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis:	789,9	844,2	54,3	6,9%	106,5%
<i>Valsts pamatbudžetā</i>	157,0	170,1	13,0	8,3%	107,3%
<i>Pašvaldību pamatbudžetā</i>	632,9	674,2	41,3	6,5%	106,3%
Akcīzes nodoklis	481,8	520,7	38,9	8,1%	99,0%
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	280,2	9,4	-270,8	-96,7%	11,9%
Nekustamā īpašuma nodoklis	140,2	143,6	3,4	2,4%	93,6%
Pārējie nodokļi	140,4	136,9	-3,5	-2,4%	96,1%

* bez iemaksām valsts fondēto pensiju shēmā

Kā liecina dati par iekšzemes kopprodukta izmaiņām šā gada pirmajā ceturksnī, iekšzemes patēriņš joprojām ir spēcīgs, ko apliecina arī nozīmīgs patēriņa nodokļu pieaugums. Šogad sešos mēnešos pievienotās vērtības nodokļa (PVN) un akcīzes nodokļa ieņēmumi pieauguši attiecīgi par 120,9 milj. eiro jeb 10,8% un 38,9 milj. eiro jeb 8,1%, salīdzinot ar 2018.gada sešu mēnešu periodu. Akcīzes nodokļa ieņēmumus ietekmēja akcīzes preču nodokļu likmju celšana gandrīz visu preču grupām 2018.gada 1.janvārī, martā un jūlijā un 2019.gada 1.martā, kā arī aktīvā tirdzniecība pierobežā un akcīzes preču nelegālās aprites ierobežošana. Darba samaksas un nodarbinātības pieaugums sekmējis kopējo sociālās apdrošināšanas iemaksu (SOC) ieņēmumu palielināšanos par 155,3 milj. eiro jeb 10,3%. Zemais bezdarbs, ekonomikas izaugsme un pērn ieviestie nodokļu reformas pasākumi - diferencētā neapliekamā minimuma un atvieglojumu par apgādībā esošu personu palielināšana, kā arī pensionāru neapliekamā minimuma celšana, ietekmēja IIN apmēru, kas šā gada pirmajā pusē palielinājās par 54,3 milj. eiro jeb 6,9%. Taču neskatoties uz tendencēm ekonomikā un atsevišķu nodokļu straujo pieaugumu, kopbudžeta nodokļu ieņēmumi 2019.gada pirmajā pusgadā, salīdzinot ar 2018.gada attiecīgo periodu pieauga mēreni - par 57,8 milj.eiro jeb 1,4%. Zemais pieaugums skaidrojams ar nodokļu reformas ietvaros veiktajām izmaiņām uzņēmumu ienākuma nodokļa (UIN) maksāšanas kārtībā - uzņēmumiem nav jāveic avansa maksājumi, kā rezultātā UIN ieņēmumi šogad pirmajā pusē samazinājušies par 270,8 milj.eiro.

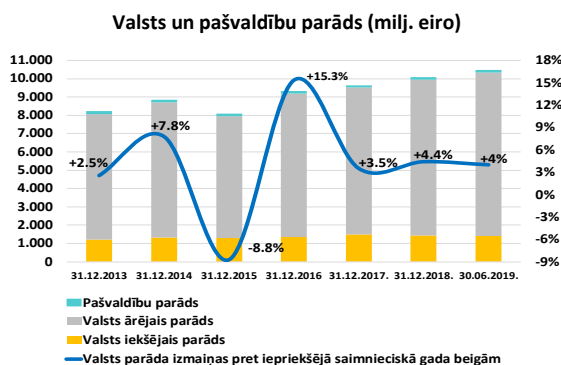
Nodokļu ieņēmumi pa veidiem I-VI (milj.eiro un % pret iepriekšējo gadu)

** bez iemaksām valsts fondēto pensiju shēmā

2019.gada pirmā pusgada nodokļu ieņēmumu plāns kopbudžetā izpildīts 100,9% apmērā. Virs plāna tika iekasētas SOC iemaksas, IIN un PVN, bet plāns netika izpildīts UIN, akcīzes un nekustamā īpašuma nodoklim. Kopumā kopbudžeta nodokļu ieņēmumi nodrošināja 57,8 milj. eiro virsplāna ieņēmumus. Labākus darba spēka nodokļu ieņēmumus nodrošināja gan darba samaksas un nodarbinātības kāpums, gan arī valdības lēmums par pabalstu izmaksu iekšlietu resora amatpersonām ar speciālajam dienesta pakāpēm pēc katriem pieciem nepārtrauktas izdienes gadiem, kas tika veikta šā gada janvārī un februārī. 2019.gada sešos mēnešos SOC ieņēmumi pārsniedza plānotos par 46,5 milj.eiro jeb 3,5%, savukārt IIN ieņēmumi pārsniedza plānotos par 51,7 milj.eiro jeb 6,5%. Stabils privātā patēriņa līmenis sekmē joprojām augstu pieauguma tempu PVN ieņēmumos. 2019.gada sešu mēnešu PVN ieņēmumi bija par 23,4milj. eiro jeb 1,9% augstāki nekā plānots, pamatā pieaugot kopējo darījumu un ar PVN standarta likmi apliekamo darījumu vērtībai vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības nozarēs.

Valsts un pašvaldību parāds

Valsts un pašvaldību parāda* 2019.gada jūnijā beigās nominālvērtība** bija 10627,7 milj. eiro. Atbilstoši nacionālajai metodoloģijai valsts un pašvaldību parāds, neskaitot atvasināto finanšu instrumentu valūtas rezultātu, bija 10471,6 milj. eiro un salīdzinot to ar 2018.gada beigām, parāds ir palielinājies par 400,8 milj. eiro jeb 4 %, kas saistīts ar šā gada jūnijā veikto valsts obligāciju izsoli ar dzēšanas termiņu 2023.gadā. 2019.gada 31. maijā, starptautiskā kredītreitingu aģentūra *Moody's Investors Service* paziņoja par Latvijas kredītreitanga apstiprināšanu esošā "A3" līmenī ar stabili nākotnes novērtējumu. Kredītreitanga novērtējumu stiprina stabils ekonomikas izaugsme, zemais valsts parāda līmenis, kas ir viens no zemākajiem eirozonā, un īstenotā fiskālā politika, kas rezultējās mērenā budžeta deficītā.

* izslēdzot savstarpējo darījumu atlikumus saimnieciskā perioda beigās

** iekļaujot Valsts kases administrētajiem ārējiem aizņēmumiem un parāda vērtspapīriem piesaistīto atvasināto finanšu instrumentu valūtas rezultātu

Dati: Valsts kase, Valsts ieņēmumu dienests